

О. М. Коберник, М. І. Гагарін

***МЕНЕДЖМЕНТ
В ОСВІТІ***

Навчальний посібник

**УМАНЬ
ВПЦ «Візаві»
2017**

УДК 37.07(075.8)
К 55

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист № 14/18.2 – 14/18.2 – 1499 від 15. 07. 2012 року)

Рецензенти:

В. І. Маслов – доктор педагогічних наук, професор;
І. П. Підласий – доктор педагогічних наук, професор;
Л. І. Даниленко – доктор педагогічних наук, професор

Коберник О. М.

Менеджмент в освіті : навчальний посібник. / О. М. Коберник, М. І. Гагарін – 3 вид. – Умань : ВПЦ «Візаві». – 2017. – 242 с.

У посібникові дається характеристика педагогічного менеджменту, розглядаються наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом, функції, принципи й методи управління, описується система внутрішньошкільного керівництва й контролю, методика аналізу стану викладання й рівня навчальних досягнень учнів, розкриваються теоретичні аспекти та практика ефективного планування роботи загальноосвітнього навчального закладу, організації методичної роботи з педагогічними працівниками, ведення шкільної документації, фінансування, атестації педагогів тощо.

Розрахований на студентів та магістрантів педагогічних ВНЗ, керівників загальноосвітніх навчальних закладів та слухачів курсів підвищення кваліфікації системи післядипломної освіти.

УДК 37.07(075.8)

© Коберник О. М., 2017
© Гагарін М. І., 2017

ПЕРЕДМОВА

Ринкова і особистісно-розвивальна стратегія розвитку вітчизняної системи освіти якісно реалізується за умови децентралізації й демократизації управління нею.

Як соціальний інститут, що за законом несе відповідальність за якість освітніх послуг, навчальний заклад є основним суб'єктом процесу управління й відображає його досягнення, демонструє свою відкритість і здобутки на цьому шляху на національному та міжнародному рівнях.

Отже, реформування сучасної освіти передбачає не тільки фундаментальні зміни в структурі та змісті освіти, а й удосконалення системи управління навчальними закладами. Це спонукає вищі педагогічні навчальні заклади спрямувати свої зусилля на формування у випускників належної управлінської компетентності. Це особливо стосується магістерської підготовки із відповідної галузі знань.

Запропонований навчальний посібник має на меті ознайомити студентів із системою управлінських функцій, нормативно-правовим забезпеченням освітнього менеджменту, різними аспектами керівництва. У результаті вивчення студентами навчальної дисципліни «Менеджмент в освіті» передбачається оволодіння ними такими предметними компетентностями:

1. Здатність реалізовувати управлінські функції, керувати навчальним закладом та його структурними підрозділами.
2. Спрямувати діяльність закладу освіти на реалізацію Концепції нової української школи.
3. Здійснювати управління освітнім процесом у відповідності до нових стандартів змісту освіти.
4. Мотивувати персонал навчального закладу на інноваційну професійну діяльність.
5. Організувати життєдіяльність колективу навчального закладу на забезпечення різнобічного розвитку зростаючої особистості.
6. Застосовувати сучасні форми і методи педагогічного менеджменту.
7. Забезпечувати державно-громадське управління освітою і навчальним закладом.
8. Вміло здійснювати комунікації із суб'єктами та об'єктами управління.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ.....	4
1.1. Поняття про науку управління.....	4
1.2. Менеджмент в освіті.....	4
1.3. З історії виникнення управління.....	5
1.4. Загальні основи управління й керівництва освітою та школою.....	7
1.5. Принципи управління освітою та школою.....	10
1.6. Методи управління.....	13
2. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	16
2.1. Загальні основи управління загальноосвітнім навчальним закладом.....	16
2.2. Наглядова та піклувальна рада загальноосвітнього навчального закладу.....	18
2.3. Педагогічна рада школи та підвищення її ролі в удосконаленні навчально-виховного процесу.....	19
2.4. Нарада при директорові.....	25
2.5. Батьківський комітет.....	27
3. ВНУТРІШНЬОШКІЛЬНЕ КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ.....	28
3.1. Зміст керівництва навчально-виховним процесом.....	28
3.2. Основні складові елементи процесу управління навчально-виховною роботою в школі.....	30
3.3. Відвідування та аналіз уроку й виховного заходу.....	31
3.4. Основні обов'язки адміністративно-управлінського персоналу школи.....	36
3.5. Інформаційне забезпечення управління школою.....	38
3.6. Оптимізація соціально-психологічного мікроклімату в педагогічному колективі.....	42
3.7. Орієнтовний перелік основних наказів керівника загальноосвітнього навчального закладу.....	46
4. ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	52
4.1. Основні вимоги до планування роботи загальноосвітнього навчального закладу.....	52
4.2. Перспективне планування роботи загальноосвітнього навчального закладу.....	55

4.3. Річний план роботи загальноосвітнього навчального закладу.....	57
1.4. Календарний план роботи загальноосвітнього навчального закладу.....	62
1.5. Планування роботи керівників загальноосвітнього навчального закладу.....	63
4.6. Планування навчально-виховної роботи педагогів.....	70
4.7. Планування роботи класного керівника.....	72
4.8. Розклад уроків.....	74
5. ОРГАНІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ.....	81
5.1. Завдання та значення методичної роботи.....	81
5.2. Організація методичної роботи на діагностичній основі....	85
5.3. Форми методичної роботи.....	88
5.4. Нетрадиційні форми методичної роботи.....	113
5.5. Робота колективу загальноосвітнього навчального закладу над єдиною педагогічною проблемою.....	119
6. ВИЯВЛЕННЯ, ВИВЧЕННЯ, УЗАГАЛЬНЕННЯ Й УПРОВАДЖЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ.....	126
6.1. Сутність передового педагогічного досвіду.....	126
6.2. Виявлення передового педагогічного досвіду.....	128
6.3. Методи вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.....	131
6.4. Технологія впровадження передового педагогічного досвіду.....	136
7. КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	139
7.1. Основні завдання внутрішньошкільного контролю.....	139
7.2. Здійснення контролю за виконанням нормативних, директивних документів, навчальних програм, веденням шкільної документації.....	143
7.3. Організація контролю за якістю навчальних досягнень учнів.....	150
7.4. Вивчення стану викладання основ наук.....	157
7.5. Контроль за організацією виховної роботи в школі.....	172
7.6. Оформлення результатів внутрішньошкільного контролю. Деякі питання оптимізації внутрішньошкільного контролю.....	174
8. ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	178

8.1. Учитель – головна фігура обновлюваної національної школи.....	178
1.2. Професійні якості педагога.....	180
1.3. Педагогічні працівники, їх права та обов'язки.....	182
1.4. Особливості діяльності класного керівника, соціального педагога, практичного психолога, педагога-організатора.....	185
1.5. Атестація та сертифікація педагогічних працівників.....	191
9. СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛИ, СІМ'Ї ТА ГРОМАДСЬКОСТІ.....	194
9.1. Координація спільної діяльності школи, сім'ї та громадськості.....	194
9.2. Педагогічна культура сучасної української сім'ї.....	196
9.3. Гармонізація стосунків учителя та батьків.....	202
1.4. Організація педагогічної підготовки батьків до виховання дітей.....	206
1.5. Використання виховного потенціалу громадських організацій.....	208
2. ШКІЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ.....	211
10.1. Навчально-педагогічна документація та вимоги до її ведення в загальноосвітньому навчальному закладі.....	211
10.2. Документування діяльності школи.....	212
10.3. Перелік обов'язкової ділової документації та терміни її зберігання.....	216
10.4. Основна фінансово-господарська документація.....	220
11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА, ФІНАНСУВАННЯ ТА ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ШКОЛИ.....	222
11.1. Матеріально-технічна база загальноосвітнього навчального закладу.....	222
11.2. Художнє оформлення навчального закладу.....	226
11.3. Фінансово-господарська діяльність школи.....	227
11.4. Заробітна плата педагогічних працівників загальноосвітньої школи.....	230
Додатки.....	235